Силабус освітнього компонента

Програма навчальної дисципліни

Педагогічна практика

Шифр та назва спеціальності
D4 Публічне управління та адміністрування

Інститут
ННІ Соціально-гуманітарних технологій

Спеціалізація

Кафедра
Соціології і публічного управління (305))

Освітня програма
Публічна політика та управління соціально-економічними змінами

Тип дисципліни
Спеціальна(фахова) підготовкаа

Рівень освіти
Третій (освітньо-науковий, PhD)

Форма навчання
Денна, заочна

Семестр
2

Мова викладання
Українська

Викладачі, розробники

МОРОЗ Володимир Михайлович
volodymyr.moroz@khpi.edu.ua
Доктор наук з державного управління, професор, завідувач кафедри соціології і публічного управління

Досвід професійної діяльності – 33 роки.
Автор понад 300 наукових та навчально-методичних праць. Стаж професійної діяльності за посадами які відповідають спеціальності «Публічне управління та адміністрування» понад 14 років. Стаж науково-педагогічної діяльності понад 19 років. Експерт з оцінювання проєктів наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок, що подаються для участі у конкурсах, які проводить МОН України, за тематичним напрямом «20. Соціальні і гуманітарні науки». Член експертної групи МОН України з професійної педагогіки, психології та змісту професійної (професійно-технічної) освіти. Член редакційних колегій трьох фахових наукових видань. Досвід роботи у спеціалізованих вчених радах із захисту дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата і доктора наук з державного управління понад 8 років. Автор та організатор спільних з литовськими та польськими університетами заявок на отримання грантової підтримки наукових досліджень у межах українсько-польських та, українсько-литовських науково-дослідних проектів. Співавтор та співорганізатор позагрантових наукових проектів із *зарубіжними* ЗВО (Латвія, Китай та Фінляндія). Пройшов підвищення кваліфікації в: Регіональному інституті адміністрації м. Лілль (Франція); Університеті Тампере (Фінляндія); Балтійській Міжнародній Академії (Латвія); Академії соціальних наук (Польща). Голова Громадської організації «Академія соціальних трансформацій та інноваційного управління» (Україна)
Провідний лектор з дисциплін: «Методологічне та інформаційне забезпечення наукових досліджень за спеціальністю «Публічне

управління та адміністрування»»; «Публічна політика та врядування»; «Публічне управління та сталий розвиток»; «Ризик-менеджмент в системі прийняття управлінських рішень»; «Світоглядні засади управлінської діяльності»; «Публічне управління національною безпекою в умовах глобальних викликів» тощо.
Детальніше про викладача на сайті кафедри
http://web.kpi.kharkov.ua/sp/profesors-ko-vikladats-kij-sklad

КРУГЛОВ Віталій Вікторович

vitalii.kruhlov@khpi.edu.ua

Доктор наук з державного управління, професор, професор кафедри соціології і публічного управління НТУ «ХПІ»

Детальніше про викладача на сайті кафедри
http://web.kpi.kharkov.ua/sp/profesors-ko-vikladats-kij-sklad

ТЕРЕЩЕНКО Діна Акрамівна

dina.tereshchenko@khpi.edu.ua

Докторка наук з державного управління, професор, професорка кафедри соціології і публічного управління НТУ «ХПІ»

Детальніше про викладача на сайті кафедри
http://web.kpi.kharkov.ua/sp/profesors-ko-vikladats-kij-sklad

Загальна інформація

Анотація

Педагогічна практика є складовою частиною професійної підготовки до науково-педагогічної діяльності докторів філософії у вищій школі. Практика передбачає викладання дисциплін кафедри, організацію начального процесу студентів, методичну роботу з дисципліни, отримання навичок практичної діяльності викладача. Освітня компонента спрямована на: ознайомлення з основними принципами, методами та технологіями, які дозволяють докторам філософії оволодіти комплексними знаннями в галузі психолого-педагогічної, соціально-економічної та інформаційно-технічної підготовки для можливої науково-педагогічної діяльності. Практика включає ознайомлення з основами організації навчального процесу у вищій школі, методичними аспектами викладання та представлення результатів наукових досліджень у навчальному середовищі. Педагогічна практика включає набуття практичних навичок та досвіду викладання дисциплін кафедри, організацію навчального процесу, методичне забезпечення дисциплін і підготовку до професійної науково-педагогічної діяльності..

Мета та цілі дисципліни

Метою -педагогічної практики є оволодіння здобувачами основ організації педагогічної та методичної діяльності у вищій школі. Задачами практики є: вивчення основ педагогічної роботи у вищій школі; придбання досвіду викладання дисциплін вищої школи; формування у докторів філософії уявлень про наукову-педагогічну діяльність викладача в вищій школі; вивчення методів та нових технологій педагогічної діяльності.
В результаті педагогічної практики здобувач повинен:

Знати: правові та нормативні основи функціонування системи освіти; основні нормативні документи вищої освіти (освітня програма, навчальний план, силабус, індивідуальний план викладача тощо) та їх роль в організації навчального процесу; сучасні досягнення та тенденції розвитку наукового, навчально-методичного напрямку кафедри; основи навчально-методичної роботи у вищій школі; основи педагогічної культури та майстерності, сучасні педагогічні технології; заходи контролю та оцінювання знань студентів.
Вміти: виконувати методичну роботу з планування та організації навчального процесу; формувати загальну стратегію вивчення дисципліни; конкретизувати мету вивчення будь-якого фрагменту навчально-методичного матеріалу дисципліни відповідно до профілю спеціальності (спеціалізації); розробляти навчально-методичні матеріали для упровадження педагогічної діяльності, використовувати дидактичні методи навчання; планувати лекційні та практичні заняття, складати завдання, тести; активувати діяльність студентів до навчання та практичної зацікавленості у відповідній спеціальності; реалізовувати систему контролю та оцінювання знань студентів, ступінь засвоєння ними навчального матеріалу; аналізувати труднощі, що виникають під час педагогічної діяльності, вирішувати та попереджати їх; орієнтувати та консультувати студентів під час роботи над проблемами світоглядного та філософського характеру, зокрема, при складанні ними розширеного плану відповідей, тез доповідей, статей тощо; дотримуватися норм академічної доброчесності.
Володіти: методикою та технологіями проведення різних видів навчальних занять; правилами поведінки в аудиторії; технікою використання приладів, що застосовуються при проведенні занять із відповідної дисципліни; методикою самооцінки, самоаналізу результатів та ефективності проведення аудиторних занять; основами організації процесу подальшого вдосконалення педагогічної майстерності.
Формат занять Самостійна робота, індивідуальне завдання, консультації. Підсумковий контроль – залік.

Формат занять

Самостійна робота, консультації. Підсумковий контроль – диференційований залік..

Компетентності

ЗК_01. Здатність до формування системного наукового світогляду, професійної етики та загального культурного кругозору.
ЗК_04. Здатність презентувати результати досліджень на всіх рівнях українською та однією з іноземних мов європейського простору.
ЗК_05. Здатність налагоджувати наукову взаємодію, співробітництво.
СК_01. Здатність до оволодіння та розвитку методології наукової, педагогічної та управлінської діяльності.
СК_03. Здатність забезпечувати належний рівень якості наукових/науково-методичних продуктів, послуг чи процесів.
СК_09. Здатність застосовувати, розробляти й удосконалювати сучасні технології, в тому числі адміністративно-управлінські, інформаційно-комунікаційні технології, в управлінській, адміністративній, науковій та освітній (педагогічній) діяльності.
СК_13. Здатність генерувати нові ідеї в професійній діяльності та використовувати інструменти лідерства і соціального впливу для їх реалізації.

Результати навчання

РН_02. Знати та дотримуватися основних засад академічної доброчесності у науковій і освітній (педагогічній) діяльності.
РН_03. Знати та уміти застосовувати загальні та спеціальні методи наукового пізнання, закони, закономірності та принципи управління для розв'язання проблем публічного управління та адміністрування.
РН_04. Уміти застосовувати сучасні інформаційні технології та інструменти в науковій, освітній (педагогічній) і професійній діяльності.

РН_11. Уміти отримувати науково-прикладні результати, які сприяють розв'язанню важливої теоретичної або прикладної проблеми в галузі публічного управління та адміністрування, що мають загальнонаціональне або світове значення.
РН_13. Критично аналізувати та узагальнювати результати власних досліджень і доробок інших дослідників у контексті всього комплексу сучасних знань щодо досліджуваної наукової проблеми.

Обсяг дисципліни

Загальний обсяг дисципліни 90 год. (3 кредити ECTS): самостійна робота – 90 год.

Передумови вивчення дисципліни (пререквізити)

Для успішного засвоєння освітньої компоненти необхідно мати знання та практичні навички з таких освітніх компонент: «Педагогіка та психологія вищої освіти з методикою викладання» та «Представлення наукових результатів»

Особливості дисципліни, методи та технології навчання

Проходження педагогічної практики на третьому році навчання є обов'язковим в обсязі, що вказаний у навчальному плані. Базою практики є НТУ «ХПІ». Організатором та безпосередньою базою проведення практики є кафедра соціології і публічного управління, яка здійснює підготовку доктора філософії за відповідними спеціальностями. Безпосереднє керівництво та контроль за виконанням плану практики аспіранта здійснює його науковий керівник. На період практики аспіранти підпорядковуються усім правилам внутрішнього розпорядку та небезпечним методам праці, що встановлюються на кафедрі та інших підрозділах НТУ «ХПІ» стосовно навчального процесу. Під час практики аспірант має право звертатися за допомогою до керівника, користуватися навчально-методичною літературою Університету з метою ознайомлення з передовим педагогічним досвідом. Аспіранти, які мають науково-педагогічний стаж більше 3 років, виконують навчально-методичну роботу на посаді вищій, ніж та, яку вони займали на час проходження практики. Після завершення педагогічної практики аспірант подає звіт, а керівник відгук, які зберігаються на відповідній кафедрі. За результатами звіту та відгуку виставляється оцінка у відомості обліку успішності та індивідуальному плані аспіранта.

Основними методами навчання є:
– методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності (словесні (бесіда, дискусія, робота з літературно-інформаційними джерелами); наочні (ілюстрація практичними прикладами); практичні (практичні заняття) методи навчання тощо);
– методи стимулювання й мотивації навчально-пізнавальної діяльності (методи формування пізнавальних інтересів (навчальні дискусії з проблематики освітньої компоненти; забезпечення успіху в навчанні (метод відкритих перспектив); формування інтересу до проблематики освітньої компоненти; апелювання до практики функціонування суб'єктів та об'єктів публічного управління у т.ч. й апелювання до життєвого та професійного досвіду – storytelling) тощо);
– методи стимулювання обов'язку і відповідальності у засвоєнні освітньої компоненти (пояснення суспільної та особистої значущості здобувача вищої освіти; формулювання вимог до здобувача вищої освіти, дотримання яких забезпечує успішне виконання закріплених за ним обов'язків; заохочення до відповідального та зразкового виконання здобувачем вищої освіти своїх обов'язків; оперативний контроль та висвітлення переваг та недоліків за його результатами; заохочення здобувача вищої освіти до повторного виконання ним тих завдань, оцінка за які не відповідає його потенціалу тощо);
– методи контролю (самоконтролю, взаємоконтролю), корекції (самокорекції, взаємокорекції) за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності;
– бінарні, інтегровані (універсальні) методи (поєднання декількох методів в єдину систему для досягнення комплексної мети навчання, наприклад: словесно-наочний; проблемно-пошуковий тощо).
Технологіями навчання за освітньою компонентою «Педагогічна практика» є:
– пояснювально-ілюстративне навчання (подання та пояснення інформації з дотриманням принципу наочності (схеми, рисунки, діаграми, таблиці тощо); репродукування здобувачем вищої освіти отриманої інформації та виконання практичних завдань за наданим зразком);

– проблемне навчання (виконання під керівництвом науково-педагогічного працівника сформульованих ним відповідно до актуальних проблем публічного управління та адміністрування завдань (пошук шляхів вирішення конкретної проблемної ситуації);
– диференційоване навчання (організація навчально-виховного процесу з прийняттям до уваги, з одного боку, типових індивідуальних особливостей здобувачів вищої освіти, а з іншого – фокусу їх науково-дослідної уваги).

Програма навчальної дисципліни

Програма освітньої компоненти розбудовується відповідно до «Положення про педагогічну практику аспірантів» (складова системи управління якістю https://surl.li/xlzgxe).

Педагогічна практика передбачає такі види робіт:
здобувач планує, готує та проводить аудиторні занятті (обсяг – до 10 годин), серед яких можуть бути: практичні; лекційні (згідно із календарно-тематичним планом); розроблення, написання плану-конспекту лекції; участь в оцінюванні знань студентів (контрольні роботи, тести), проведення виховної роботи зі студентами; відвідування лекційного заняття викладача ЗВО, аналіз змісту навчання, форм, методів викладання; розроблення та використання інноваційних форм і методів викладання тощо
Види навчально-методичних робіт: вивчення досвіду викладання провідними викладачами кафедри; розробка робочої програми навчальної дисципліни; підготовка матеріалів для проведення аудиторних занять навчальних дисциплін; розробка завдань; участь в оцінюванні знань студентів (контрольні роботи); проведення виховної роботи зі студентами; самостійне вивчення літератури, що присвячена викладацькій роботі, освітнім технологіям; ознайомлення з навчально-методичною та матеріально-технічною базою кафедри.
За результатами проходження практики здобувач надає кафедрі такі звітні документи: лист з індивідуального плану здобувача (сторінка G1 Педагогічна практика. План та обов'язки); звіт про проходження педагогічної практики; відгук керівника про проходження педагогічної практики. На підставі наданих здобувачем документів на засіданні кафедри приймається рішення щодо результатів проходження здобувачем практики та виставляється оцінка, яка фіксується у відомості та листку з індивідуального плану аспіранта (сторінка G Педагогічна практика. План та обов'язки). Після звіту на кафедрі про проходження практики здобувач надає до відділу аспірантури листок з індивідуального плану аспіранта (сторінка G Педагогічна практика. План та обов'язки), який зберігається в особовій справі здобувача.

Література, навчальні матеріали та інформаційні ресурси

Основна література

1. Положення про аспірантуру, прийняте 04.12.2023 р номер № 458 ОД
https://drive.google.com/file/d/1GQXsfcP02WVErY2j6VQHyjhNh_xPsZgl/view
2. Положення про підготовку здобувачів вищої освіти доктора філософії в аспірантурі, прийняте 04.12.2023 р номер № 458 ОД
https://drive.google.com/file/d/1TP1zmObzR1pymtYjlT_alsOF8uloLW_/view
3. Положення про педагогічну практику аспірантів, прийняте 04.12.2023 р номер № 458 ОД
https://drive.google.com/file/d/1E9egKbyZjmEjEwRS0OHkahjFm0UNls-l/view
4. Закон України «Про освіту». Відомості Верховної ради України. 2019. №2657-VIII. 2661 –VIII. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19.
5. Закон України «Про вищу освіту» (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2014, № 37-38, ст.2004). URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text

Додаткова література

6. Академічна доброчесність: проблеми дотримання та пріоритети поширення серед молодих вчених: кол. моногр. / заг. ред.: Н. Г. Сорокіна та ін. Дніпро: ДРІДУ НАДУ, 2017. 169 с.
7. Етичний кодекс ученого України. Документ v0002550-09 від 15.04.2009.
https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0002550-09#Text

8. Методика викладання у вищій школі: метод. рек. для здобув. другого (магістр.) освіт.-наук. рівня / [уклад.: В. А. Барабаш, С. П. Римар]; М-во освіти і науки України, Центральноукраїн. нац. техн. ун-т. – Кропивницький: ЦНТУ, 2023. – 60 с.
9. Методика викладання у вищій школі: навчально-методичний посібник / уклад. Кірдан О.Л., Кірдан О. П., Умань: Візаві, 2021. 198 с.
10. Освітньо-педагогічні напрями в сучасній західноєвропейській філософії: навч.-метод. посіб. / О.О. Дольська, О.А. Гончаренко, О.М. Городиська. Харків: Видавець Іванченка І.С., 2023. 225 с.
11. Про Національну доктрину розвитку освіти.URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/347/2002#Text
12. Стинська В. В. Методика викладання у вищій школі: навч. посіб. / В. В. Стинська. - Івано–Франківськ, 2022. - 180 с.
13. Філософські проблеми сучасного наукового пізнання: підручник для студентів-магістрів усіх спеціальностей і форм навчання / Я.В. Тараросв; О.О. Дольська; Т.М. Дишкант та ін. Харків: Видавець Іванченко І.С., 2023. 550с.
14. Чернікова Л. Ф. Розвиток освіти в сучасній Україні. Освітньо-правовий аспект. Київ, 2015. URL: http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/92838/49-Chernikova.pdf?sequence=1

Інформаційні ресурси

https://zakon.rada.gov.ua
https://www. naqa.gov.ua
https://www.kmu.gov.ua/
https://www.president.gov.ua/

Система оцінювання

По закінченні практики здобувачі звітують про виконання програми педагогічної практики. Звіт із педагогічної практики здобувач вищої освіти захищає (з диференційованою оцінкою). Залік за результатами проходження практики виставляється на підставі таких даних: оцінка результатів роботи, наданої в характеристиці керівника педагогічної практики; презентаціїя здобувачем третього рівня вищої освіти результатів проходження практики під час захисту звіту; відповіді на запитання залучених до проведення заходу НПП. У випадку незадовільної оцінки під час захисту результатів педагогічної практики начальник відділу аспірантури НТУ «ХПІ» і директор ННІ СГТ може дозволити здобувачу третього рівня вищої освіти повторний захист на підставі службової записки завідувача кафедри. Повторне складання диференційованого заліку допускається не більше одного разу. Отримання оцінки «незадовільно» після перескладання є підставою для відрахування здобувача

100% підсумкової оцінки складаються з результатів оцінювання у вигляді наступних критеріїв оцінювання: Розподіл балів для оцінювання педагогічної практики здобувача надано нижче.

Шкала оцінювання

Сума балів	Національна оцінка	ECTS
90–100	Відмінно	A
82–89	Добре	B
75–81	Добре	C
64–74	Задовільно	D
60–63	Задовільно	E
35–59	Незадовільно (потрібне додаткове вивчення)	FX
1–34	Незадовільно (потрібне повторне вивчення)	F

Розподіл балів для оцінювання наукової практики здобувача

№ п/п	Завдання, виконані аспірантами	Бали
1	Проведення навчальних занять(2 бали за заняття)	20
2	Шляхи удосконалення педагогічної майстерної на підставі зворотнього зв'язку щодо якості проведення навчальних занять	5
3	Відвідування лекційного заняття викладача ЗВО, аналіз змісту навчання, форм, методів викладання	5
4	Відвідування практичних (семінарських) занять викладачів ЗВО та/або колегаспірантів, аналіз змісту навчання, форм, методів викладання	10
5	Розроблення, написання план-конспекту заняття лекції	15
6	Розроблення та використання інноваційних форм і методів викладання	15
8	Підготовка виступу у межах проведення науково- практичного заходу у закладі вищої освіти (конференцій, семінарів, кафедральних засідань тощо)	10
9	Самостійна робота	10
10	Підготовка звіту та захист результатів педагогічної практики	10
Загальна кількість балів		100

Норми академічної етики і політика курсу

Здобувач вищої освіти повинен дотримуватися «Кодексу етики академічних взаємовідносин та доброчесності НТУ «ХПІ»: виявляти дисциплінованість, вихованість, доброзичливість, чесність, відповідальність. Конфліктні ситуації повинні відкрито обговорюватися в навчальних групах з викладачем, а при неможливості вирішення конфлікту – доводитися до відома співробітників дирекції інституту.
Нормативно-правове забезпечення впровадження принципів академічної доброчесності НТУ «ХПІ» розміщено на сайті: http://blogs.kpi.kharkov.ua/v2/nv/akademichna-dobrochesnist/

Погодження

Силабус погоджено

30.08.2025

Завідувач кафедри
Володимир МОРОЗ

30.08.2025

Гарант ОП
Володимир МОРОЗ